

Politie voorziet toevloed aan zwervers en ernstige psychoten op straat

NEENS LEKEN ZE van de aardbodem verdwenen: auto-krakende junks, zui-pende zwervers, zich Jezus wanende psychopaten. Stedelingen misten zelfs hun vaste bedelaar. De notoire zorgmijders werden de afgelopen jaren met verleidingstechnieken het hulp-circuit ingelokt. Vorige week sloeg de politie echter alarm omdat ze een toevloed aan zwervers en psychoten op straat voorziet. Dit omdat psychiatrische patiënten voortaan zelf 200 euro aan hun behandeling moeten gaan bijdragen. „Een drama”, voorziet het Amsterdamse VIP-team, dat juist 300 mensen met een stoornis van de straat weet te houden. „Een deel van onze mensen krijgt daarmee de bestemming goot.” We liepen een dagje mee.

• Kasper waardeert verpleegkundige Stephan Kraan. „Hij geeft me inzicht hoe ik met de ziekte kan omgaan.”

FOTO'S: FRANK DE RUITER EN MICHEL SCHNATER

• Jobcoach Debby Kamstra sorteert visitekaartjes tijdens het netwerkontbijt. „Doodeng vond ik het de eerste keer, met al die deftige pakken.”

Op pad met AMC-team, dat vreest voor bezuinigingen op hulpverlening

• VIP-team 1 om de tafel voor de overdracht. Honderd namen op de boamer. „B. wil zijn medicijnen afbouwen. Met F. gaat het niet in die containerwoningen, hij heeft met niemand contact.”

DE GOOT IS VOL

door MARIE-THÉRÈSE ROSENDAAL

Het is 6.45 uur en op dit onmogelijke ochtenduur staat Debby Kamstra opgewekt te netwerken in het Regardz Planetarium in Amsterdam-Zuidoost. Soepel knoopt ze praatjes aan tijdens het wekelijkse netwerkontbijt met dertig ondernemers. „Doodeng vond ik het de eerste keer, met al die deftige pakken”, bekent ze lachend. Haar natuurlijke habitat is het niet, Debby Kamstra zit in de softe sector, in de psychiatrie.

Vóór de eerste hap ontbijtkoek is haar stapel visitekaartjes met twintiggeslonken. Aan tafel zegt ze het ferm: „Ik zoek werk voor een financiële administrateur!” Een boekhouder met een psychiatrische achtergrond. Kamstra is als jobcoach verbonden aan een zogeheten VIP-team van het AMC. VIP staat voor Vroege Interventie Psychose. Een team bestaat uit een maatschappelijk werker, een trajectbegeleider, een psychiater, een ervaringsdeskundige, een verpleegkundige, een sociaal psychiatrisch verpleegkundige (spv), een jobcoach en een arts.

Psychiater Hiske Becker van het AMC staat aan de wieg van dit concept. „Een psychose kun je niet voorkomen, maar je kunt een patiënt wel tijdig bij de kladden grijpen. Voordat ze op straat worden gezet, vóórdat relaties kapotgaan. In die eerste fase is het verval het grootst. Met medicatie is veel te doen en dan kunnen ze thuis blijven wonen.”

„Het lastige is dat jongeren met een psychose zelf niet vinden dat er iets aan de hand is. Hun wanen zijn echt voor hen, de realiteit, die stemmen horen ze. Op hun psychische problemen zijn ze niet aan te spreken en het zijn zorgmijders. Om ze te benaderen, gebruiken wij verleidingstactieken. We vragen of we hen kunnen helpen met een uitkering, huis, studie, baan, schuld, dagbesteding of contact met familie. Dat is wél bespreekbaar. En binnen is binnen. Dan komt de medische hulp. Als de eerste ervaring met de psychiatrie goed is, durven ze er later op te vertrouwen.”

Eigen bijdrage

Hiske Becker is dan ook kwaad op het kabinet: „Nu moeten psychiatrische patiënten eerst een eigen bijdrage van 200 euro betalen voor een behandeling. Zie je het voor je? 'Hallo, wij komen je helpen met je schulden, maar mogen we eerst even 200 euro vangen?' Dat is een kapitaal voor iemand met bijstand! Dan zeggen ze: 'Nou nee bedankt!' Deze mensen zijn ziek. Als je ze heen breekt, hoef je toch ook niet meer te betalen! Deze groep wordt al zo gepakt. In de Wajong-uitkeringen wordt gesneden en de subsidie aan bedrijven die deze mensen in dienst nemen, stopt. Een drama, een deel van onze mensen krijgt daarmee de bestemming goot. Wij kosten per patiënt 6000 tot 7000 euro per jaar. Kijk eens wat opname kost, of detentie en politie en justitie... Een veelvoud!”

„In Amsterdam hebben wij

AMSTERDAM, zaterdag

301 patiënten, tussen 15 en 25 jaar, verdeeld over drie teams. Aanleg en omgevingsfactoren spelen een rol. Cannabis is een grote risicofactor. Onze behandeling beslaat drie jaar, daarna gaan ze een ander traject in.” Psychiater Becker checkt de tijd: „Ik heb om acht uur een afspraak!”

8.25 uur. Debby Kamstra heeft een boekhoudersbaan gefikt. „Via dit netwerk heb ik al 25 psychiatrische patiënten aan betaald werk geholpen. Daar hebben ze ook recht op.”

8.39 uur. Snel naar de commandopost van het VIP-team in Amsterdam-Oost. Het regent pijpenstelen, de eerste teamleden druppelen letterlijk binnen.

9.00 uur. Team 1 schuift om de tafel voor de overdracht. Honderd namen op de bea-

mer, staccato passeren ze de revue. „A. is gisteren hier geweest, ik mail met de gezinsvoogd. B. wil zijn medicijnen afbouwen. Ik heb C. per sms voorgesteld elkaar in de kroeg te ontmoeten, ze is een beetje aan het duiken. D. zit compleet gesedeerd op de bank, zijn ouders vinden het wel best, ik ga ze straks belen. En kan jij een recept maken voor E.?” Met F. gaat het niet in die containerwoningen, hij heeft met niemand contact, ik ga straks naar hem toe.”

9.32 uur. De teamleden gaan ieder hun weg. Rapporten tikken, een telefoontje naar een

• Hans (midden, op de rug gezien) doet vrijwilligerswerk in het Amsterdamse Bos.

'Roken, drinken, ik sloeg door. Nu denk ik weer aan een studie'

de gedachte achter het team in één zin samen: „Zo wordt een patiënt niet gegijzeld door één psychiatrisch verpleegkundige.”

woningcorporatie, naar een moeder én de universiteit, een herinnerings-sms'je naar een patiënt. Manager Reinoud van de Fliert van de

9.48 uur. Verpleegkundige Stephan Kraan van Team 2 ziet zeker de voordelen van meer disciplines op één patiënt. „We kunnen met elkaar overleggen, de een ziet andere dingen dan de ander. En de patiënt ziet degenen die hij op dat moment nodig heeft. Een maatschappelijk werker als hij een dagbesteding zoekt, een arts bij slapeloosheid. Studie gestopt, zorgen wij dat hij met een schone lei kan beginnen.” „Ik kom bij iedereen thuis,

of thuis nou in een grachtenpand is of onder een brug. Tien procent leeft op straat, schat ik. De één verdient vijf keer meer dan ik, de ander zit tot zijn nek in de schulden. Ik fiets soms wel vijftig tot zestig kilometer per dag! Wij maken mensen wegwijs in de ziekte, zodat ze ermee kunnen omgaan. Dat ze bijtijds aan de bel trekken als ze het voelen aankomen. Dat kunnen we wel schudden, met die eigen bijdrage. Kijk eens hoe het nu al

is in New York, al die psychotische zwervers op straat! Er zijn zo veel stressoren. De één krijgt een psychose als hij verliefd is en durft daardoor amper een meisje in de ogen te kijken, de ander heeft het met examens. Ze weten niet dat het niet ophoudt met bij die eerste psychose. Ik ken een jongen die zich rot schaamt dat hij in een psychose al zijn huisraad op straat heeft gekieperd voor het oog van de hele buurt. Verrederend. Zit-ie maar apathisch voor het raam, hij durft niet naar buiten.”

Huisarts

12.12 uur. Voor de Bijlmerflat zetten SPV Marije Krijgsman en arts Maaïke Rouwenhorst hun fietsen op slot. Roy, net dertig jaar, doet open.

Zachte, aarzelende ogen. „Schoenen uit?” vraagt arts Maaïke, gewend aan andere culturen. Het hoeft niet. De tv staat geluidloos op sport. Sober gemeubeld is de kamer en brandschoon.

„Mooi opgeruimd”, prijst arts Maaïke, die zich uit haar regenbroek wurmt. Marije stelt als terloops heel gericht vragen. „Ik heb last van mijn knieën en kan niet sporten”, zegt Roy. „Komt omdat ik dikker ben geworden, door de medicijnen, denk ik.” Rouwenhorst suggereert een bezoekje aan de huisarts. Roy twijfelt, dat vindt hij spannend. „Ik ben bang dat die niets vindt...”

Sinds een jaar woont hij zelfstandig. „Ik eet vaak bij mijn moeder, dan belt ze dat ze lekker heeft gekookt.” Marije kent haar van de begintijd: „Doe haar mijn groeten!” Schuchter bekent Roy dat het met de sportclub niets is geworden. „Die jongen van de vereniging belt niet. En ik heb zijn nummer niet. En mijn knieën...”

12.48 uur. Marije Krijgsman en Maaïke Rouwenhorst stappen op de fiets: „We hebben een afspraak in een Surinaams eethuis.”

13.18 uur. Stephan Kraan belt aan bij de twintigjarige Kasper. „Niet goed”, zegt de jongen met een dun stemmetje in de deuropening van zijn studentenkamer. „Ik heb een terugval gehad. Een psychose. Ik was bij mijn familie, voelde daar wat spanning en rookte een jointje. Ander spul dan normaal. En toen hoorde ik stemmen. Wat ze zeiden weet ik niet, want ik probeerde ze te overschreeuwen. En ik zag spoken. Mijn broer kwam

mijn kamer in en ik zag over zijn gezicht een ander gezicht trekken. Later zag ik hem door de ruimte zweven. Na vier uur viel ik in slaap. De dag erna was het over, al was ik nog wel achterdochtig.”

Stephan Kraan schrikt van zijn relaas en vraagt naar zijn cannabisgebruik. „Een gram per dag.” Kasper wijst naar de teksten op zijn deur: „Mijn voornemens. Ik stop zes weken met blowen, dan is het uit de hersenen. Het is me al drie dagen gelukt. Ik ga sporten en schilderen.” Een ander probleem: de corporatie wil zijn huur opzeggen omdat zijn studie is gestopt. Stephan belt dat door aan Debby. „Straks begint hij weer aan een studie.”

Kasper waardeert het VIP-team: „Ze geven me grip op de ziekte en inzicht hoe ik ermee

kan omgaan.

Vorig jaar mei sloeg het toe. Mijn gedachten haalden trucjes met me uit, ik zag absurde dingen. Hield een lantaarnpaal voor een mens en andersom. Zag een wasrek in mijn kamer voor een insluiper aan.

14.17 uur. Op de geitenboerderij in het Amsterdamse Bos wacht Hans (21) op Kraan. „Ik doe hier vrijwilligerswerk, maak ik me nuttig met mijn Wajong-uitkering. In het begin van mijn studie heb ik domme dingen gedaan. Roken, drinken, ik sloeg door. Tot twee keer toe. Nu denk ik weer aan een studie.”

15.11 uur. Stephan Kraan krijgt een telefoontje. Bij een invloend mens komt plots stoom uit de oren. In details treedt hij niet, maar het gaat om hulpverleners die hun afspraken niet nakomen. En kom niet aan zijn mensen. „Die jongen heeft de boel net weer op de rit!”

15.30 uur. Kraan zet zijn capuchon op en slaat een geblaasde been over het zadel. Op naar Amsterdam-Noord. Volgende patiënt. Zijn werkdag is nog lang niet om.

De patiëntennamen zijn gefingeerd.

Voor plezier en goede doel 16.000 kilometer achter het stuur

'Ouwe knarren' in oude 'kar' door Zuid-Amerika

door THEO JONGEDIJK

ZOETERMEER, zaterdag
Het is de ultieme jongensdroom die Hans van Vliet en Gard Overdeest, beiden uit Voorschoten, begin december gaan waarmaken: achter het stuur van een klassieke auto een ander werelddeel ontdekken. Als deelnemers aan de toertocht 'Pan Americana' van Volvo Classics, de Nederlandse oudtierverseniging van het Zweedse merk, combineren ze plezier met het goede doel. Per kilometer wordt door sponsoring geld bijeengebracht voor onderwijs in de Indiaanse inheemse berggemeenschappen van Peru.

Bij een reis van 16.000 kilometer door een 'onbekend' continent wordt niets aan het toeval overgelaten. Er is wekenlang gesleuteld aan de Volvo Amazon 123 GT uit 1968, die vanaf 9 december tot 11 januari het 'onderkomen' van Van Vliet en Overdeest zal zijn.

Vanaf het vertrek voor de monstertocht vanuit Buenos Aires en de terugkeer vijf weken later, als de wagen weer moet worden ingescheept met bestemming Antwerpen. De Amazon is voorzien van kuipstoelen, stuurbevestiging en ander modern comfort zoals een koffiezetapparaat.

• Hans van Vliet (rechts) en Gard Overdeest met hun Volvo Amazon 123 GT uit 1968. „We zijn bevoorrecht.”

FOTO: DE TELEGRAAF

„Wat benzine is voor de auto, is koffie voor ons.”

De wagen is een 'jonkie' vergeleken bij de twee berijders. Van Vliet, voormalig eigenaar van Automedon in Zo-

termeer is 67 en Overdeest, directeur van it-bedrijf Macroscoop is 58 jaar. Hoe serieus het duo met de uitdaging omgaat, blijkt uit de opvallende aanwezigheid van het cursusbok

'Spaans voor zelfstudie', de taal die ze in een aantal Zuid-Amerikaanse landen straks hard nodig zullen hebben. „Nog bijna geen tijd voor gehad”, biecht Van Vliet erlijk op. „Geen nood”, relativeert hij. „Ik kreeg een goeie tip. Je kunt tegenwoordig de vertaalservice van Google op je iPhone invoeren. Mooier Spaans is er niet.”

Het idee om mee te gaan met de toertocht van de klassiekervereniging van Volvo, die in samenwerking met Sapa Pana Travel de reis organiseert voor een honderdtal teams, ontstond vorig jaar september op het verjaardagsfeestje van Hans. De uitdaging en de inzet voor het goede doel vormen de motivatie. Het streven is om 5 euro per kilometer in te zamelen voor de Stichting HoPe, die werkt aan verbetering van het kleuteronderwijs in Peru. Van de 4- en 5-jarigen in dat land gaat door gebrek aan faciliteiten maar zo'n 30 procent naar school.

„Wij zijn natuurlijk heel bevoorrecht dat we dit kunnen doen”, stelt het duo, dat zich realiseert dat de omstandigheden gedurende de 16.000 kilometer niet altijd ideaal zullen zijn. Hitte, kou, droogte en overvloedige regen op onverharde wegen kunnen hun deel zijn, waarbij het met elkaar in conflict raken ook nog een risico kan zijn. „Wij zijn tegenpolen”, stelt Overdeest nuchter. De ongeveer honderd oudtimers van Volvo worden komende week in Antwerpen ingescheept voor de overvaart naar Buenos Aires.